

6. Ульянова В. Г. Управление процессом формирования гуманистических ценностей курсантов военных вузов : монографія. Челябинськ: ЧВВАКИУ, 2010. 223 с.

Ганна ПРОЦИК

аспірантка,

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль, Україна

ІНОЗЕМНА МОВА В СИСТЕМІ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

Вивчення іноземних мов є однією з найважливіших тем для сучасного суспільства через ряд об'єктивних причин: 1) вивчаючи іноземну мову з'являється чудова можливість глибше досліджувати історію та культуру різних країн та народів; 2) вивчаючи іноземну мову розвивається креативне мислення; 3) вивчення іноземних мов сприяє покращенню пам'яті, а також додатковому розумінню концепції спілкування; 4) знання іноземних мов суттєво підвищують шанси отримати перспективну, високооплачувану роботу; 5) знання іноземних мов дасть можливість працевлаштування в іноземних компаніях, проєктах, грантах.

Майбутній фахівець у галузі викладання іноземних мов зобов'язаний досконало оволодіти іноземною мовою, всіма тонкощами мови, розуміти історію держави мову якої вивчає, звичаї та традиції цієї країни, бути готовим ділитися цими знаннями зі своїм учнями, стимулювати та заохочувати їх до самостійності та творчої активності.

Варто звернути увагу на одну важливу деталь при вивченні іноземної мови та культури. Вивчаючи чужорідні звичаї, традиції, мову, культуру, цінності студент не повинен знецінювати чи применшувати національну мову та традиції власного народу. Тому важливо, щоб майбутній учитель іноземної мови навчився утримувати баланс між усвідомленням значущості іноземної мови та цінністю мови рідної, щоб не допустити ситуації, коли іноземна мова стає засобом знецінення рідної мови, формування стереотипу меншовартості мови української.

У сучасному світі змінюються і вимоги до рівня фахової компетенції вчителя іноземної мови, його педагогічної майстерності. Серед основних вимог до сучасного фахівця зі знання мови перераховуємо наступні: здатність до самостійного та критичного мислення, вміння бути відкритим до педагогічних інновацій, здатність адаптовувати набуті знання відносно нових запитів суспільства, готовність брати на себе педагогічну

відповідальність, здатність до дослідницької та творчої діяльності, розуміння потреби постійного самовдосконалення та професійного розвитку. Одним із можливих шляхів реалізації цих вимог є виховання стійких професійно-ціннісних орієнтацій у майбутніх педагогів.

В законі України «Про освіту» зазначено, що метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян [2]. Особисті цінності, професійні цінності, моральні та духовні цінності є тою основою, тим «наріжним каменем» доброго вчителя, спеціаліста своєї справи. Науковці стверджують, що система професійно-ціннісних орієнтацій функціонує в системі загальнолюдських цінностей. Саме педагогічні працівники є безпосередніми учасниками взаємодії з молоддю, і від їхньої майстерності, вміння подати матеріал, мотивувати та зацікавити в значній мірі залежить результат знань студентів з предмету.

В. Лук'янов пише про те, що цінності забезпечують людину життєвими орієнтирами, визначають життєво важливі цілі діяльності і зрештою надають людському життю певний сенс [4]. Важливим завданням для вищої освіти сьогодні є пошуки шляхів формування ціннісного потенціалу особистості майбутнього вчителя.

Цінність як категорія науки стала аналізуватися в межах досить молодшої наукової галузі – аксіології, яка активно розвивалася з другої половини ХІХ. Аксіологія – це наука про духовні, моральні, естетичні та інші цінності, учення про природу та різновиди цінностей.

Цінність як наукова категорія аналізується в різних галузях знань: філософії, психології, соціології, педагогіці, культурології, історії, етнопедагогіці, та ін.. Окрім того, іноді поняття «цінність» співвідносять з поняттям «вартість», «значущість», «корисність», «шкідливість» тощо [3, с. 8].

У психології цінності пов'язуються з пізнавальними процесами особистості, з формуванням її емоційно-вольової сфери, для педагогічної науки важливо, що система цінностей особистості створюється у навчально-виховній діяльності. Педагогічна аксіологія значно змінює характер співпраці вчителя та учня. У центрі уваги опиняються не просто знання, вміння, навички чи формування певних звичок, а цілий комплекс життєво важливих цінностей які потрібно культивувати в учнях.

Г. Єлизарова вважає, що основними характеристиками цінностей учасників освітнього процесу є здатність до самостійного набуття знань та

професійної майстерності (для педагогів), вміння рефлексувати власну діяльність – учнем чи педагогом, відповідальність перед іншими учасниками освітнього процесу, оптимістичне сприйняття оточуючого соціального простору [1, с. 16].

Науковці у своїх працях перераховують різноманітні види цінностей, серед яких: цінності особистості (особисті цінності), цінності людства (загальнолюдські цінності), цінності держави (групові цінності). До особистих цінностей відносяться – здоров'я, життя, любов, справедливість, сім'я, прагнення до успіху та ін.; загальнолюдські цінності – життя, гуманізм, творчість, свобода, воля, відповідальність, істина, моральність, добро, віра та ін.; групові цінності – міжкультурні, національні, статеві, вікові, громадянські та ін.. [3, с. 26]. Хоча говорячи про особисті цінності невірним є говорити, що є якийсь обов'язковий загальний чи уніфікований список таких цінностей, адже кожна людина вкладає своє розуміння та сенс у слово «цінність». Те, що є цінним чи важливим для однієї людини, для іншого може не мати прищипового значення.

Подальшого вивчення потребують: система цінностей українських студентів у порівнянні з зарубіжними; зміни в цінностях упродовж останніх років; врахування гендерних особливостей.

Література:

1. Елизарова Г. В. Новому образованию – новую систему образовательных ценностей. Вестник Герценовского университета, 2010. №9. С.14 – 17.
2. Закон України «Про освіту» від 23.04.2021 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Левківська К. В. Ціннісні засади діяльності освітніх закладів : навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2017. 136 с.
4. Лукьянов В. Г. Изучение проблемы ценностей в современной философии // Серия “Symposium”, Методология гуманитарного знания в перспективе XXI века., Выпуск 12 / К 80-летию профессора Моисея Самойловича Кагана. Матер.международ.науч.конф. Санкт-Петербург, 2001. 221 с.